

3. Друкер П., Макьярелло Ф., Джозеф А. Менеджмент.: пер. с англ. М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2010. 704 с.

4. Мочерний С. В. та інші. Економічна енциклопедія : у трьох томах. К. : Академія, 2002. 952 с.

5. Петров Й. О. Економіка виробничого підприємства. Стратегічне управління. 2014. № 10. С. 9-16.

Китайгородський Артем

Студент 1 стн курсу спеціальності

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,

Науковий керівник: **Лаврук В.В.**,

д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та електронних платіжних систем

Подільський державний аграрно-технічний університет
м.Кам'янець-Подільський

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Глобалізаційні процеси в сучасних умовах охоплюють усі країни світового господарства незалежно від рівня розвитку. У цих умовах особливого значення набувають чинники підвищення конкурентоспроможності країн на світовому ринку. Головним із них є інноваційна активність підприємств. Отже, сучасний етап економічного розвитку країни характеризується високою залежністю від масштабів наукових досліджень і розробок, швидкості та ефективності впровадження нових видів виробів і технологій. Розуміючи це, урядові та законодавчі органи провідних країн створюють максимальні умови для заохочення науково-дослідної діяльності у своїх країнах. Важливу роль у процесі забезпечення стабілізації розвитку економіки України, яка взяла курс на інноваційні перетворення, відіграють фінансові та кредитні ресурси. Проблема пошуку джерел фінансування та кредитування інноваційного

розвитку набула сьогодні особливої гостроти і потребує здійснення комплексних досліджень у цьому напрямі.

Система фінансування інноваційної діяльності в державі потребує докорінної зміни ситуації щодо вибору адекватної стратегії інноваційного розвитку економіки.

З огляду на це, пріоритетним нині є завдання визначення можливостей більш повного й ефективного використання всіх можливих джерел фінансування інновацій для забезпечення щорічного економічного зростання [2, с. 21–22]. Для здійснення інновацій у 2018 р. 1 206 підприємств України витратили 7,7 млрд. грн., понад дві третини з яких – на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, 15,9% – на здійснення науководослідних розробок (НДР) власними силами, 6,9% – на придбання результатів НДР у інших підприємств (організацій), 0,6% – на придбання інших зовнішніх знань (нових технологій) та 10,1% – на навчання та підготовку персоналу для розроблення та запровадження нових або значно вдосконалених продуктів та процесів, діяльність щодо ринкового запровадження інновацій [3].

У 2018 р. основним джерелом фінансування інноваційних витрат залишилися власні кошти підприємств – 6 540,3 млн. грн. Кошти державного бюджету отримали дев'ять підприємств, місцевих бюджетів – 12, загальний обсяг яких становив 349,8 млн. грн.; кошти вітчизняних інвесторів отримали шість підприємств, іноземних – 11, загалом їхній обсяг становив 146,9 млн. грн.; кредитами скористалося 39 підприємств, обсяг яких становив 561,1 млн. грн. [3].

Активізація інноваційної діяльності можлива тільки на основі розвиненої системи фінансування, що покликана забезпечувати вирішення таких найважливіших завдань:

- створення необхідних передумов для швидкого та ефективного впровадження нововведень у всіх ланках народногосподарського комплексу країни, забезпечення її структурно-технологічної перебудови;

- збереження і розвиток стратегічного науково-технологічного потенціалу в пріоритетних напрямках розвитку;

- створення необхідних матеріальних умов для збереження кадрового потенціалу науки і техніки, запобігання його відтоку за кордон. Елементами цієї системи виступають:

- сукупність джерел надходжень коштів;

- механізм акумуляції грошових надходжень та їхнього вкладання в інвестиційні проекти і цільові програми;

- механізм контролю над інвестиціями, включаючи систему зворотності й оцінки ефективності використання власного і позикового капіталу.

Успіх інноваційної діяльності значною мірою встановлюється формами її організації і способами фінансової підтримки. У міру того, як нові наукові розробки і технології стають основоположними складниками національної безпеки держави, розвинені країни знаходять різноманітні можливості для підтримки та розвитку інновацій. При цьому поширюється різноманітність методів фінансування інноваційної діяльності і спектр заходів із непрямой підтримки інновацій.

Відповідно до ст. 18 Закону України «Про інноваційну діяльність», джерелами фінансової підтримки інноваційної діяльності є [4]:

- 1) кошти державного бюджету;

- 2) кошти місцевих бюджетів;

- 3) власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;

- 4) власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності;

- 5) кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб;

- 6) інші джерела, не заборонені законодавством.

Джерела фінансування інноваційної діяльності за формою власності можна поділити на приватні та державні. До державних належать бюджетні кошти, майно, що перебуває в державній власності, державні позики, кошти позабюджетних фондів тощо. Відповідно, приватні джерела формують кошти

приватних суб'єктів господарювання, інноваційних банків, інвестиційних фондів, страхових компаній та пенсійних фондів, банківські позики, венчурне фінансування, кошти фізичних осіб і громадських організацій.

За ступенем участі у грошовому забезпеченні структур, що проводять НДДКР, можна виділити такі види фінансування інноваційної діяльності [5, с. 7]: 1) державне фінансування інноваційних проектів, яке полягає у виділенні державою грошових ресурсів на певні пріоритетні для науки даної країни наукові проекти (зазвичай фундаментального характеру) з бюджету та позабюджетних фондів на безповоротній основі; 2) кредитування, що полягає в наданні позик на проведення інноваційної діяльності з боку банків та інших кредитних установ; 3) інвестування, сутність якого зводиться до участі коштів інвестора в перспективних, на його думку, тобто з бізнесової точки зору, наукових (які найчастіше мають прикладний характер) дослідженнях; 4) самофінансування інноваційної діяльності, що полягає у проведенні наукових і промислових досліджень, прикладних розробок за рахунок власних коштів, основними джерелами яких виступають прибуток та амортизаційні відрахування.

В умовах постійного скорочення бюджетного фінансування інноваційних заходів за рахунок державних коштів фінансуються нині переважно фундаментальні та довгострокові прикладні дослідження, що мають загальнонаціональне значення, а також міждержавні, загальнодержавні науково-технічні програми та проекти. Окрім того, держава створює умови для фінансування науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт із різних джерел. У галузі прикладних досліджень і розробок головним має стати контрактний метод фінансування на базі проектної (програмноцільової) організації.

Список використаних джерел

1. Andriushchenko, K., Lavruk, V., Uliganets, S., Kovtun, V., & Matviienko, H. (2019b). Reputation risk management companies based on competence approach. TEM Journal, 8(2), 516-524. <https://dx.doi.org/10.18421/TEM82-27>

2. Горяча О.Л. Сучасний аналіз інноваційної сфери України та шляхи її активізації. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2015. № 3. С. 21–22.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 16.10.2012 № 5460-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40>.
5. Лаврук В.В. Маркетингова концепція інноваційної політики агропромислового розвитку у конкурентному середовищі. Агросвіт. 2009. № 3. С. 4-7.
6. Лаврук В.В. Формування інноваційної політики аграрних підприємств [Електронний ресурс] Збірник наукових праць Уманського державного аграрного університету. Серія: Економіка. Вип. 71. Ч. 2. Режим доступу: <http://udau.edu.ua/library.php?pid=1574>
7. Лаврук В.В. Методичні підходи до оцінки й вибору інноваційно-інвестиційних проектів в агропромисловому виробництві. Науковий вісник національного університету біоресурсів і природокористування України. 15/12/2011. № 168. – Ч.3: 143 Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. С. 43-47.
8. Лаврук В.В. Теоретичні основи управління інноваційним розвитком аграрної галузі. Економічний простір. 2008. № 17. С. 64–70.
9. Лаврук В.В. Інвестування інноваційних проектів у агропромисловому виробництві: автореф. дис. д-ра екон. наук : 08.00.03; Сум. нац. аграр. ун-т. Суми, 2011. 40 с.
10. Лаврук В.В. Фінансова стійкість аграрних підприємств. Збірник наукових праць ПДАТУ. Вип. 21. 2013. С. 127-131
11. Пальчевич Г.Т. Джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності та механізми їх залучення. Наукові праці КНТУ. Економічні науки. 2012. № 18. Ч. I. С. 23–26.